

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rapport

ARKEOLOGISK SERIE 1973:3

Åbjøra 1973
Bindal, Nordland
Arkeologisk forprosjekt
ved Kurt Alterskjær

Universitetet i Trondheim

"Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet. Rapport. Arkeologisk serie" skal bringe stoff fra det faglige og geografiske ansvarsområde som Antikvarisk avdeling, DKNVS, Museet representerer.

I serien publiseres materiale som en av ulike hensyn finner ønskelig å gjøre kjent. Oftest vil det dreie seg om foreløpige rapporter, og materialet kan senere bli bearbeidet for videre publisering. Oppdragsrapporter vil utgjøre en stor del av serien.

Rapport-serien er ikke periodisk, og antall nummer pr. år vil variere. Serien startet i 1973. Det fins parallelt en "Botanisk serie" og en "Zoologisk serie".

"Arkeologisk serie" trykkes i A4-format i offset. Minimum opplag er 50.

Som regel blir norsk språk brukt, også i referat og sammendrag. Medarbeidere fra andre land kan bruke sitt morsmål, om nødvendig med norsk referat.

For manuskriptet, illustrasjoner, referanser o.l. følges vanlige retningslinjer. (Jfr. retningslinjer for K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Miscellanea). Innholdet sammenfattes vanligvis i et innledende abstract eller et fyldigere avsluttende sammendrag.

Utgiver:

Universitetet i Trondheim
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet,
Antikvarisk avdeling.
N-7000 Trondheim.

DET KGL.NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB,MUSEET

RAPPORT: ARKEOLOGISK SERIE: 1973: 3

DKNVS, Museet,
OPPDRAGSVIRKSOMHETEN, FORNMINNEAVDELINGEN:
KURT ALTERSKJÆR:

ÅBJØRA 1973 ARKEOLOGISK FORPROSJEKT.

Del 1: Foreløpig oversikt over og vurdering
av fornminner i utbyggingsområdet.

Del 2: Foreløpig rapport med beskrivelse av
fornminner registrert i 1973.

K.norske Vidensk.Selsk.Mus. Rapp. A.1973 - 3.

Alterskjær, K.: Åbjøra 1973.

N-7000 Trondheim januar 1974 50 ekspl. ISBN 82-7126-019-7

2.opplag april 1974 300 ekspl.

Forord.

Etter oppdrag fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, har DKNVSM, Oppdragsvirksomheten, Fornminneavdelingen, foretatt befaringer i utbyggingsområdet Åbjøra.

Ut fra de innsamlede data har Fornminneavdelingen vurdert hvor omfattende eventuelle arkeologiske undersøkelser kan bli og hvordan man best kan møte en utbyggingssituasjon.

De vurderinger som er gjort framlegges i denne rapport. Registreringsrapport for lokaliserte fysiske kulturminner følger som del av rapporten.

Trondheim den 20. oktober 1973.

Fredrik Gaustad

Kurt Alterskjær

Innledning.

I tiden 2. til 18. juli 1973 har Fornminneavdelingen DKNVSM foretatt arkeologiske befaringer/registreringer i deler av Åbjøravassdraget som antas å bli berørt ved en eventuell regulering. Plansje 1.

Målsetningen for undersøkelsen har vært å samle inn data om fornminnebestanden, terrengforhold og praktiske problemer en vil møte ved en systematisk undersøkelse i områdene.

Ved befaringene har en søkt å orientere seg om fornminner med hensyn til typer (boplass, hustuft, gravhaug etc.), tilstand (urørt-skadet) og størrelsesorden.

Tidsmessig og økonomisk ramme for en arkeologisk undersøkelse avhenger ofte av skikkelig løsning av praktiske problemer. Det har derfor vært tillagt stor vekt å skaffe erfaringer og opplysninger om slike ting ved denne forundersøkelsen.

Enkelte konkrete problemer er derfor påpekt i denne rapport.

Innenfor den oppsatte økonomiske ramme har forundersøkelsene vært konsentrert om de områder som syntes mest aktuelle utbyggingsmessig og arkeologisk, og som var rimelig tilgjengelig.

Etter overenskomst med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har undersøkelsene denne gang vært utført i 3 områder:

1. Åbjørvatnet, med damanlegg.

Utgangspunkt har vært ca. 30 m oppdemning med dam ved Brattfoss.

2. Kraftstasjonsområdet ved Lonfoss, Åbygda.

Området N for elven opp mot et markert høydedrag.

3. Kraftstasjonsområdet i Kolsvikbogen, Tosen.

Området på øst-siden av Bogelva, fra sjøen og ca. 400 m innover mot fjellhammer.

F O R N M I N N E N E :

1. Åbjørvatnet.

A. Undersøkelser. Vurdering av området og fornminnene.

Undersøkelsene har vært utført som stikkregistreringer langs vannet og opp til kote 110. Besiktigelse er foretatt av damsted ved Brattfoss. Undersøkelsene umiddelbart langs vannet har særlig tatt sikte på å finne spor etter bosetning av steinalderkarakter. De utvalgte steder ga alle negativt resultat, og det ble ikke funnet noen av de vanlige indikatorene (ildskjørnet stein, råstoff) fra slik bosetning.

Vurdert ut fra topografi og vannets beliggenhet synes området ikke spesielt aktuelt for slik bosetning. Det er likevel mulig at en systematisk registrering rundt vannet kan avdekke boplassenheter.

To områder har særlig pekt seg ut som aktuell for fastere bosetning i forhistorisk tid.

Ved vannets vestende ligger Granbostad og oppe ved elven i østenden ligger gården Åbjørgan. Disse stedene har hatt fast bosetning i nyere tid.

Undersøkelser oppover langs elva Åbjøra og omkring Åbjørgan avdekket spor etter forhistorisk bosetning. Det ble her påvist 6 gravhauger fordelt på 3 steder (2+3+1), og en 30-35 m lang hustuft, i dens tilknytning trolig også rester etter dyrkning, muligens et helt gårdsanlegg. Kartutsnitt plansje 2.

Det synes rimelig å anta at gravhauger er forsvunnet under dyrkningsarbeid i nyere tid.

Flere fornminner vil sannsynligvis kunne påvises ved systematisk undersøkelse av området.

I området ved Granbostad er det denne gang ikke funnet fornminner, men her er kun området mellom gården og vannet befart. Fra flere kilder er det imidlertid opplysninger om gravhauger ved gården. Med bakgrunn i iakttagelsene ved Åbjørgan er det heller ikke urimelig å tro at gravhauger, rester av gårdsanlegg o.l. kan finnes på Granbostad. Dette kan imidlertid bare avklares ved en systematisk registrering.

Utenom disse to nevnte områder synes det å være liten mulighet for å finne rester fra fast forhistorisk bosetning ved Åbjørvatnet.

Ved befaringen av damområdet ved Brattfoss ble ingen fornminner påvist. Terrengforholdene her er også slik at det ikke synes rimelig å finne

fornminner i området.

De påviste fornminner er, tross skader på gravhaugene, av stor arkeologisk verdi. Særlig viktig er hustuften som kan gi verdifulle opplysninger om byggemåte, redskaper, levevis etc., og således i vesentlig grad være med på å utfylle vårt bilde av forhistoriske kulturgrupper.

B. Nødvendige arkeologiske undersøkelser, praktiske problemer og omkostninger.

Sommerens undersøkelser har påvist viktige fornminner i områdene ved Åbjørvatn. Mulighetene for å finne flere er tilstede, kanskje særlig da gravhauger.

Ved Åbjørgan er vegetasjonen sterkt hemmende under registreringsarbeidet, og ved Granbostad er både terreng og vegetasjon minusfaktorer.

Strandområdene er lett tilgjengelige fra båt, og registrering av eventuelle steinalderboplasser skulle derfor ikke møte særlige praktiske problemer.

Adkomsten til Åbjørvatnet er idag noe vanskelig med tanke på å bringe fram nødvendig utstyr til undersøkelsene. Dette vil virke inn på den tid som trengs og omkostningene for undersøkelsene.

For systematisk registrering av området vil 3-4 uker med 3-4 personer være nødvendig. Kalkyle for en slik undersøkelse vil kunne settes til ca. kr. 30.000. -.

Damområdet ved Brattfoss krever ikke ytterligere undersøkelse.

Hvilke omkostninger som totalt vil påløpe for undersøkelse av fornminnene i området kan vanskelig beregnes, spesielt fordi de systematiske registreringer kan forandre bildet. Imidlertid er det helt klart at Fornminneavdelingen vil trenge 3-4 sesonger for å grave ut hustuften (gårdsanlegget) og gravhaugene, og at disse undersøkelser kan få en størrelsesorden av 2-300.000. - kr.

I en slik forbindelse vil det oppstå en rekke problemer bl.a. transport av personell og utstyr, innkvartering, rydding av skog o.l. Disse problemer vil måtte løses i nært samarbeid med oppdragsgiverne.

2. Kraftstasjonsområdet ved Lonfoss, Åbygda.

A. Undersøkelser. Vurdering av området og fornminnene.

Befart er et område nærmere angitt på oversiktskart for Åbygda kraftverk fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Plansje 3.

Undersøkelsene har vært konsentrert om synlige fornminner (gravhauger, hustufter o.l.) uten at slike ble påvist.

Det er i dette området en rekke terrasser som muligens kan settes i forbindelse med bestemte havnivå. Ut fra topografi og områdets beliggenhet ut mot elven, er det sannsynlig at man kan finne spor etter bosetning av steinalderkarakter.

B. Nødvendige arkeologiske undersøkelser, praktiske problemer og omkostninger.

Mulighetene for å finne synlige fornminner i området synes små. Områdets beliggenhet og topografi gjør det imidlertid nødvendig med systematisk undersøkelse for å forsøke å avdekke spor etter steinalderpreget bosetning.

Forholdene krever at det her utføres undersøkelser med større antall prøvestikk og serier med prøver, f. eks. fosfatprøver. Sett på denne bakgrunn vil 2-3 personer trenge ca. 1 uke til feltarbeidet, og i tillegg vil det påløpe utgifter til bearbeidelse av prøvene, slik at undersøkelsene vil beløpe seg til ca. kr. 10.000.-.

3. Kraftstasjonsområdet Kolsvikbogen, Tosen.

A. Undersøkelser. Vurdering av området og fornminner.

Anleggsområdet er midlertidig avgrenset i V av Bogelva, mot Ø av et bratt fjellparti, i N av sjøen og mot S av en skarp sving på elven inn mot fjellpartiet i øst.

Området utgjør kvartærgeologisk og naturgeografisk en meget fin lokalitet, hvor dalføret er tydelig nederodert av isen, og med glasiale og glasifluviale avsetninger som senere delvis er omleiret av den meanderende Bogelva.

Området ligger så lavt (opptil 6,5 m o.h.) at det ikke er aktuelt med hensyn til steinalderbosetning.

Ved befaringene ble 5 røyser funnet. Av type minner disse svært meget

om gravrøyser, men på grunn av utnyttelse av området som utslått foreligger muligheten for rydning eller bunner for høystakker. Plansje 4.

B. Nødvendige arkeologiske undersøkelser, praktiske problemer og omkostninger.

Det synes ikke nødvendig med ytterligere systematisk registrering i kraftstasjonsområdet. Det vil imidlertid være nødvendig å befare området med kjentmann og raskt undersøke et par av røysene for å bringe på det rene om det kan være fornminner.

På et senere tidspunkt vil det kunne bli aktuelt å søke etter steinalderbosetning høyere oppe i dalføret i forbindelse med veganlegg. Traseen bør imidlertid først foreligge inntegnet på kart slik at den kan vurderes. Til å avklare problemene omkring røysene vil et par dager med 2-3 personer medgå. Antydnet kostnadsramme her ca. kr. 2.000. -.

Sammenfattende vurdering og supplerende opplysninger.

DKNVS Fornminneavdelingen kan ikke se at de fornminner som er påvist i utbyggingsområdene er av en slik art at det er spesielt ønskelig at disse bevares for ettertiden.

Forutsetningen for å frigi de områder (fornminner) som ifølge Lov om fornminne av 29. juni 1951 er fredet, er at Fornminneavdelingen får nødvendige midler og tid til å utføre en vitenskapelig forsvarlig undersøkelse.

For undersøkelser av den størrelsesorden som her er aktuell vil Fornminneavdelingen nødvendigvis trenge en del tid til forberedelser, bl.a. må disse undersøkelser innpasses blant andre prosjekter, skaffe kvalifiserte folk o.l.

Det er av største betydning at vår institusjon får den nødvendige tid til å gjennomgå data fra feltarbeidene etterhvert som de skrider fram.

De arbeider som må gjøres i området, vil etter hva man kan bedømme nå, måtte strekke seg over 3-4 sesonger.

En ytterligere komprimering av undersøkelsene vil kunne forringe den vitenskapelige verdi betydelig, og føre til økte omkostninger.

Gjennom sommerens undersøkelser har en fått opplysninger om hvilke områder som vil påkalle størst oppmerksomhet ved utbygging. Videre har en fått inntrykk av de faglige og praktiske problemer en vil møte i

om gravrøyser, men på grunn av utnyttelse av området som utslått foreligger muligheten for rydning eller bunner for høystakker. Plansje 4.

B. Nødvendige arkeologiske undersøkelser, praktiske problemer og omkostninger.

Det synes ikke nødvendig med ytterligere systematisk registrering i kraftstasjonsområdet. Det vil imidlertid være nødvendig å befare området med kjentmann og raskt undersøke et par av røysene for å bringe på det rene om det kan være fornminner.

På et senere tidspunkt vil det kunne bli aktuelt å søke etter steinalderbosetning høyere oppe i dalføret i forbindelse med veganlegg. Traseen bør imidlertid først foreligge inntegnet på kart slik at den kan vurderes. Til å avklare problemene omkring røysene vil et par dager med 2-3 personer medgå. Antydnet kostnadsramme her ca. kr. 2.000. -.

Sammenfattende vurdering og supplerende opplysninger.

DKNVS Fornminneavdelingen kan ikke se at de fornminner som er påvist i utbyggingsområdene er av en slik art at det er spesielt ønskelig at disse bevares for ettertiden.

Forutsetningen for å frigi de områder (fornminner) som ifølge Lov om fornminne av 29. juni 1951 er fredet, er at Fornminneavdelingen får nødvendige midler og tid til å utføre en vitenskapelig forsvarlig undersøkelse.

For undersøkelser av den størrelsesorden som her er aktuell vil Fornminneavdelingen nødvendigvis trenge en del tid til forberedelser, bl.a. må disse undersøkelser innpasses blant andre prosjekter, skaffe kvalifiserte folk o.l.

Det er av største betydning at vår institusjon får den nødvendige tid til å gjennomgå data fra feltarbeidene etterhvert som de skrider fram.

De arbeider som må gjøres i området, vil etter hva man kan bedømme nå, måtte strekke seg over 3-4 sesonger.

En ytterligere komprimering av undersøkelsene vil kunne forringe den vitenskapelige verdi betydelig, og føre til økte omkostninger.

Gjennom sommerens undersøkelser har en fått opplysninger om hvilke områder som vil påkalle størst oppmerksomhet ved utbygging. Videre har en fått inntrykk av de faglige og praktiske problemer en vil møte i

forbindelse med feltarbeidet. Med bakgrunn i disse undersøkelser og de herfra framlagte data, finner Fornminneavddlingen det rimelig at man så snart som mulig blir enige om en framdriftsplan for de videre undersøkelser.

Det vil være ønskelig at den systematiske registrering av utbyggingsområdene finner sted så snart som mulig. I tillegg til de skisserte områder vil vegtraseer som til nå ikke har vært fastlagt kunne berøre fornminner. Disse traseer vil da kunne bli medtatt ved registreringene.

De kostnadsoverslag som er framlagt i denne rapport må kunne oppfattes som en antydning av omkostningenes størrelsesorden, og ikke som noe budsjettforslag.

Oppsummering av data vedrørende fornminner i utbyggingsområdene.

1. Åbjørvatnet.

Utgifter til systematisk registrering ca. 30.000 kr.	Hittil registrert: 1 hustuft, 6 hauger.	Utgifter til utgravning 2-300.000 kr.
--	--	--

2. Kraftstasjon Lonfoss.

Utgifter til systematisk registrering ca. 10.000 kr.	Hittil registrert: Ingen fornminner.
--	---

3. Kraftstasjon Kolvikbogen.

Ytterligere registreringer neppe nødvendig. Eventuelt undersøkelse av et par røyser ca. 2.000 kr.	Hittil registrert: 5 usikre røyser.
---	--

DEL 2.

Foreløpig registreringsrapport for

- 1. Åbjørvatnet.**
- 2. Kraftstasjonsområdet Åbygda.**
- 3. Kraftstasjonsområdet Kolsvik.**

Befaringene/registreringene i Åbjøravassdraget omfatter Åbjørvatnet, kraftstasjonsområdet Åbygda og kraftstasjonsområdet Kolsvåk.

Kartreferansene M 711, blad 1825 II-III, økonomisk kartverk blad DK 168 - 5 - 4 -, og spesialkart fra Nord-Trøndelag E-verk.

Åbjørvatnet.

Vatnet ligger 81 m o.h., avlangt med en N-S gående vestlig del bestående av to "kulper", og en NV-SØ gående del. Hovedtilsig ved elven Åbjøra fra Ringvassdalen- Kalvvannene, munner ut i vannets østende. I vannets østre del er på SV-siden to større bekker. I vannets vestre del kommer lengst i S på SV-siden en større bekk, og på nordsiden ved Granbostad munner et par bekker (elver) ut.

Åbjørvatnet har avløp ved elven Åbjøra i vestenden, vestover ned gjennom Åbygda og ut i havet.

Topografi. - Vegetasjon.

Vannets østside har en forholdsvis jevn strandlinje uten direkte markerte nes. Terrenget er her svært bratt, bare lengst i vest mot Granbostad og øst ved elveosen finner man en lavere strandbrem. Her i øst har elven meandrert og arbeidet sterkt i de løse grusavsetningene.

Vestsiden er meget uregelmessig med markerte viker og nes.

Terrenget er småkupert med en smal strandbrem, bare lengst i SØ er terrenget meget bratt.

Finere strandområder finnes bare på vestsiden i vannets østre del.

Vegetasjonen omkring vannet er særlig granskog delvis noe glissen p. g. a. hogging. Lauvtrær (bjørk, osp) vokser innimellom.

Registreringene.

Undersøkelsene er utført dels ved leting i strandsonen dels ved prøvestikk. Det er også gått innover i terrenget, i første rekke ved Åbjørgan og Granbostad.

Prøvestikkingen og letingen i strandsonen etter bosetning av steinalder-karakter var overalt negativ.

Ved Åbjørgan ble det under leting i terrenget funnet en del fornminner.

Åbjørgan gård.

Kartblad XK-189.

Inntegnet fornminne merket R1 - Åb.

Hustuft - gravhaug, (gårdsanlegg?).

Beliggenhet ca. 200 m i retning 380^g(NNV) for våningshuset på Åbjørgan.

Tett granskog ca. 60 m fra kanten av dyrkingen på gården.

Tuften i lengderetning 350^g(NV-SØ). Lengde ca. 30 m, bredde ca. 8 m.

Langveggene tydelig markert ved ca. 2,5 m brede og 0,5 - 0,7 m høye parallelt løpende voller, innbyrdes avstand ca. 4 m. NV-tverrvegg tydelig markert ved ca. 2 m bred og 0,3-0,5 m høy men gjennombrutt (døråpning?) voll.

SØ-tverrvegg svakt markert ved voll, muligens en oppdelt konstruksjon.

To prøvestikk tatt:

1. Ca. 10 m fra NV-kortvegg, sentralt i tufta. Påviste ca. 10 cm tykt kullholdig kulturlag.
2. Ca. 3 m fra NV-kortvegg, sentralt i tufta. Påviste uregelmessig tykt kullholdig kulturlag, vanlig 10 cm, men delvis tykkere.

På nordsiden av tufta "vollsystem" (prøvestikk viste jord og sand) ifølge skisse.

Mindre slette ved "vollsystemet" synes dyrket.

Tre groper i bakken 12 - 50 m N for tufta.

1. Nærmest tufta. Ca. 2 x 2 m, tilnærmet rundt, ca. 0,4 m dypt.
Prøvestikk viste omrota masse.
2. Ca. 5 x 5 m, uregelmessig av form, ca. 0,5 m dypt. Prøvestikk i sentrum viste kull-lag, dessuten jernskrot og porselen av nyere dato.
3. Lengst fra tufta. Ca. 2,5 x 2,5 m noe uregelmessig, ca. 0,5 m dypt.
Ikke prøvestikk.

Ingen av gropene har voll rundt.

Ca. 15 m NNØ for tufta ligger en liten samling av skarpkantet stein, størrelse ca. 1 x 0,75 m. Steinene stikker bare delvis opp av bakken. Ca. 0,5 m nærmere tufta nok en steinsamling ca. 1 x 1 m, skjult av lyng.

Ca. 15 m rett N for tufta ligger en flat steinhelle, ca. 1 x 1,25 m, tykkelse ukjent.

Ca. 20 m rett N for tufta, samling skarpkantet stein, størrelse ca. 1,25 x 1,50 m.

Hullene og steinsamlingene er muligens rester etter virksomhet i nyere tid.

B. Gravhaug, ca. 20 m NV for tufta. Langhaug, lengde ca. 20 m, bredde ca. 2 m, høyde maksimum 0,5 m. Delvis markert ved fotgrøft. Lengderetning tilnærmet Ø-V. Litt skadet.

C. Mulig tuft II ca. 20 m VNV for tuft I. Sirkulær avgrensning mot NV. Størrelse ca. 10 x 2 m (vanskelig p.g.a. vindfall).

D. Mulig gravhaug, ca. 15 m VSV for tuft I. Rund, diameter ca. 3 m, høyde ca. 0,5 m.

Kartblad XK - 189.

Inntegnet fornminne merket R2 - Åb.

Gravhauger.

Beliggenhet ca. 110 m i retning 330^g (VNV) fra våningshuset på Åbjørgan.

1. Gravhaug. Helt i kanten mot dyrket mark. Klart markert med fotgrøft. Diameter ca. 8 m, høyde ca. 1 m. Sterkt skadet av gravning. Lite bevaringsverdig.
2. Gravhaug. Ca. 10 m i retning N for 1. Klart markert med fotgrøft. Diameter ca. 9 m, høyde ca. 1 m. Stort sentralt søkk helt ned mot opprinnelig markoverflate. Lite bevaringsverdig.
3. Gravhaug. Ca. 20 m i retning SV fra 1. Klart markert, delvis med fotgrøft. Diameter ca. 8 m, høyde ca. 0,75 m. Sterkt ødelagt av gravning i sentrum og mot en kant. Lite bevaringsverdig.

Kartblad XK - 189.

Inntegnet fornminne R3 - Åb.

Gravhauger.

Beliggende ca. 500 m i retning 79^g (VSV) fra våningshuset på Åbjørgan, på en brink ca. 50 m fra elva Åbjøra. Løvskog på brinken.

1. Gravhaug, klart markert, diameter ca. 8 m, høyde ca. 0,6 m.

Sterkt skadet ved utgravet hull 2,5 x 2,5 m, ført helt ned i undergrunnen.

Lite bevaringsverdig.

2. Gravhaug, like inntil 1, men lengere fra elva. Klart markert, avgrenset med fotgrøft. Diameter ca. 6 m, høyde ca. 0,6 m.

Mindre nedgravning sentralt.

Lite bevaringsverdig.

Kraftstasjonsområdet Åbygda.

Anleggsområdet her er et lavt, flatt parti, kjennetegnet ved en rekke terrasser, 8-10, nedover mot Lonfoss på nordsiden av elven.

100 - 150 mål blir her berørt av anleggsvirksomhet.

Vegetasjonen er bjørk og tilvekst av yngre gran. Granskogen er tidligere hugget ut. Området kan være gunstig med hensyn til bosetning i steinalderen, beliggende 25 - 50 m over nåværende havnivå. Terrassene kan korrespondere med tidligere havnivå.

Registreringene.

Befaringen er her utført som en ren besiktigelse i terrenget, og da først og fremst med tanke på synlige fornminner.

Prøvestikking er ikke foretatt.

Det ble ikke funnet noen form for fornminner.

Prøvestikking bør utføres i større målestokk.

Kraftstasjonsområdet Kolsvik.

Anleggsområdet er midlertidig avgrenset i vest av Bogelva, mot øst av et bratt fjellparti, i nord av sjøen og mot sør av en skarp sving på elven inn mot fjellpartiet i øst.

Terrenget er en lav elveslette, opptil 6,5 m o.h., hvor elven gjennom tidene har gravet og meandrert sterkt på grunn av det slakt fallende

terreng i dalbunnen.

Dalføret er trangt, ca. 600 m bredt ytterst mot sjøen, og ca. 350 m i øvre del av anleggsområdet. Dalen smalner ytterligere av videre oppover, avgrenset av bratte lier og fjell.

Dalens retning er tilnærmet nord-syd.

Elvesletten består av fluvialt materiale, dypere glasfluviale og morene-avsetninger. Ved elvens arbeide i dette materiale og en landhevning er det bygget ut deltaformasjoner og dannet tydelige meandreringsformasjoner i tidligere delta-avsetninger. Ca. 1/3 av innløpet til Kolsvikbogen er "lukket" av rester fra en endemorene.

Vegetasjonen i området er stort sett gran (plantefelt?), men noe bjørk og or vokser særlig mot elven.

Fra sjøen fører en sti oppover dalen, delvis langs elven, opp til de innenforliggende fjellvann.

Registreringene.

Befaringene er utført med tanke på synlige fornminner, da området ligger for lavt for steinalderbosetning. Prøvestikking er derfor ikke foretatt.

Kartblad ØK DK 168 - 5 - 4.

Inntegnet fornminne merket R1 - Kb.

Usikkert gravfelt.

Beliggenhet på et høyere parti inntil stien, ca. 500 m fra sjøen, ca. 100 m fra elvesvingen og ca. 100 m fra fjellsiden.

Felt med ialt 5 røyser.

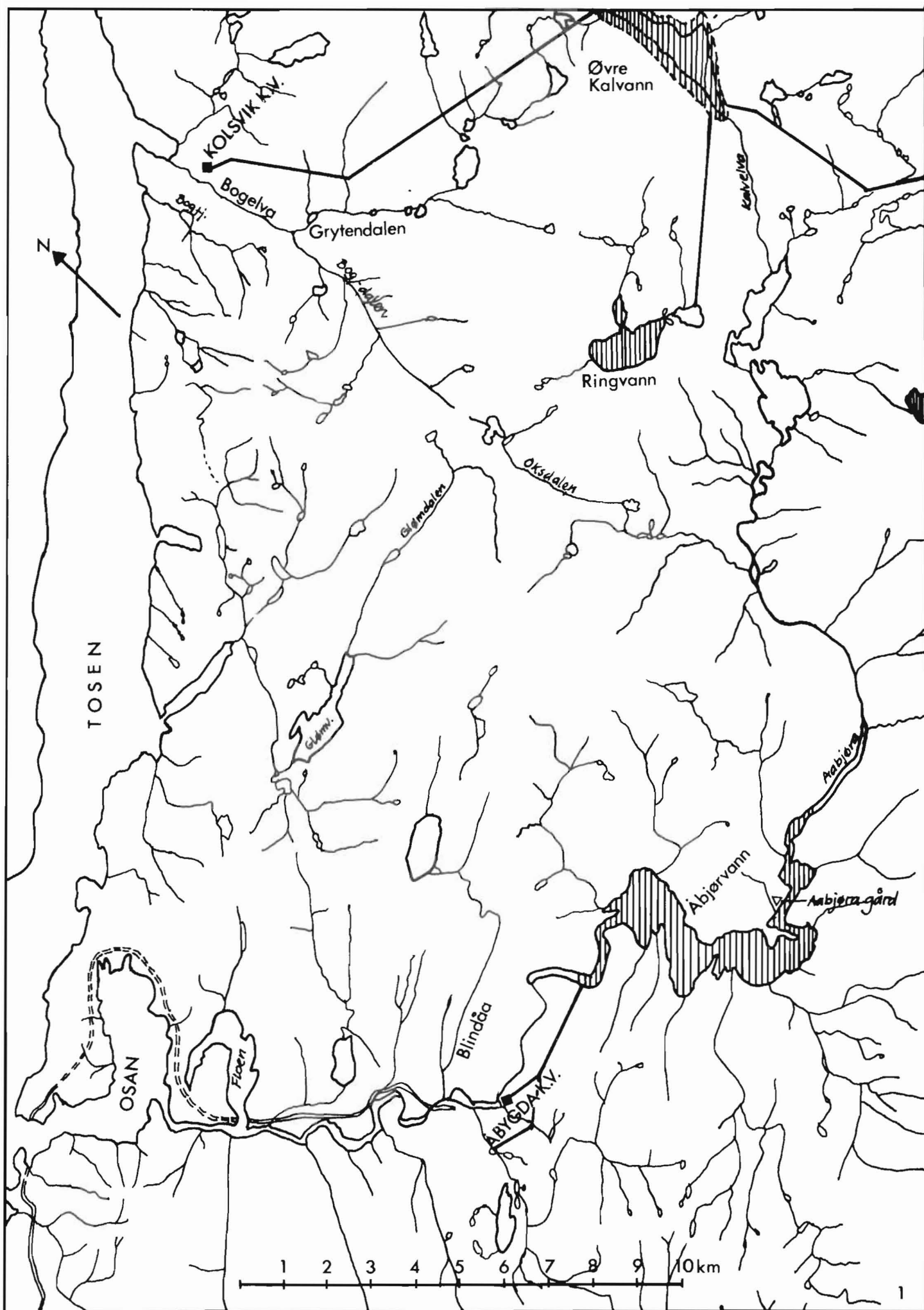
1. Høyre side av stien i retning fra sjøen, ca. 20 m fra stien, markert, klart avgrenset røys. Diameter ca. 4 m, høyde ca. 1,25 m. Delvis små stein innimellom. Noe overgrodd.
Urørt.
2. Høyre side av stien, ca. 10 m fra denne. Ca. 25 m N for 1. Markert, delvis klart avgrenset røys. Diameter ca. 5 m, høyde ca. 0,5 m.
Urørt.

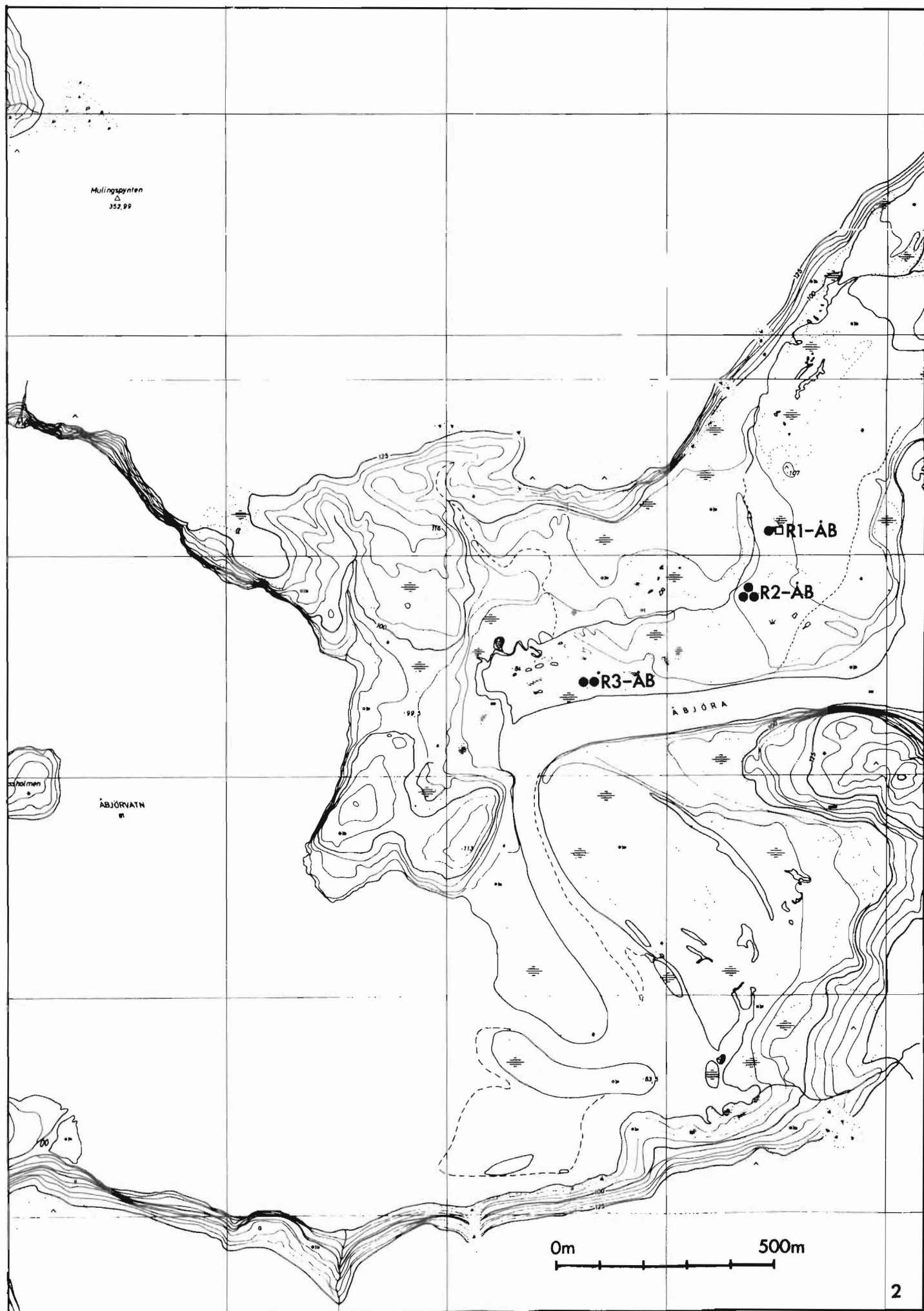
3. Høyre side av stien, ca. 35 m fra denne. Ca. 30 m N for 2.
Markert, noe uklart avgrenset røys. Størrelse ca. 2 x 3 m,
høyde ca. 0,25 m.
Urørt.
4. Venstre side av stien, helt inntil den. Ca. 40 m Ø for 3.
Markert, klart avgrenset røys. Diameter ca. 2,5 m, høyde
ca. 0,6 m.
Urørt.
5. Venstre side av stien, ca. 8 m fra denne. Ca. 8 m S for 4.
Markert, noe uklart avgrenset røys. Størrelse ca. 2 x 3 m, høyde
ca. 0,5 m.
Urørt.

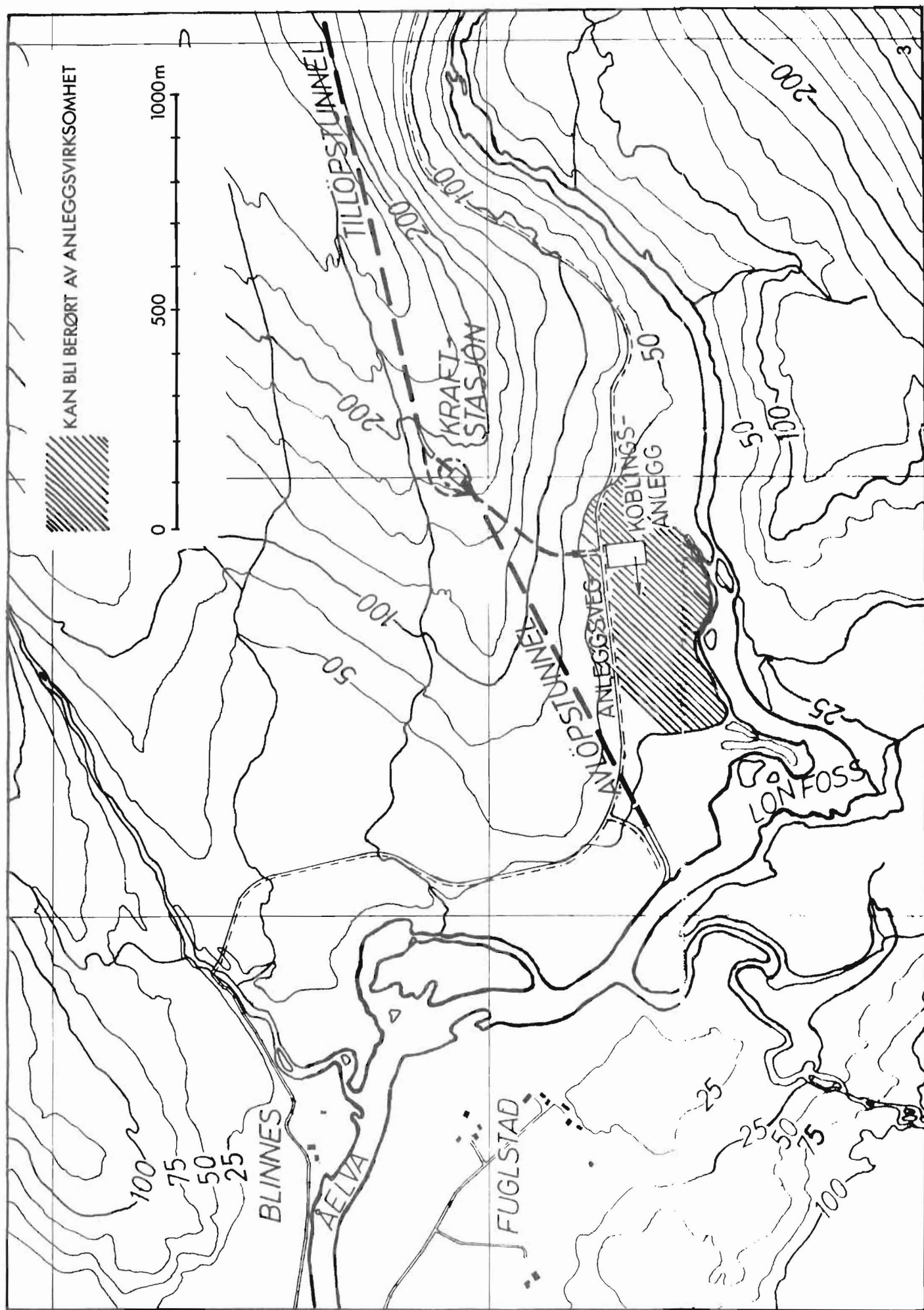
Ca. 40 m lenger mot S i brinken til et gammelt elveleie, gjengrodd
men markert, lå en liten uregelmessig steinsamling, ca. 1 x 2 m.
Trolig er dette rydning eller tilfeldig tilkastet.

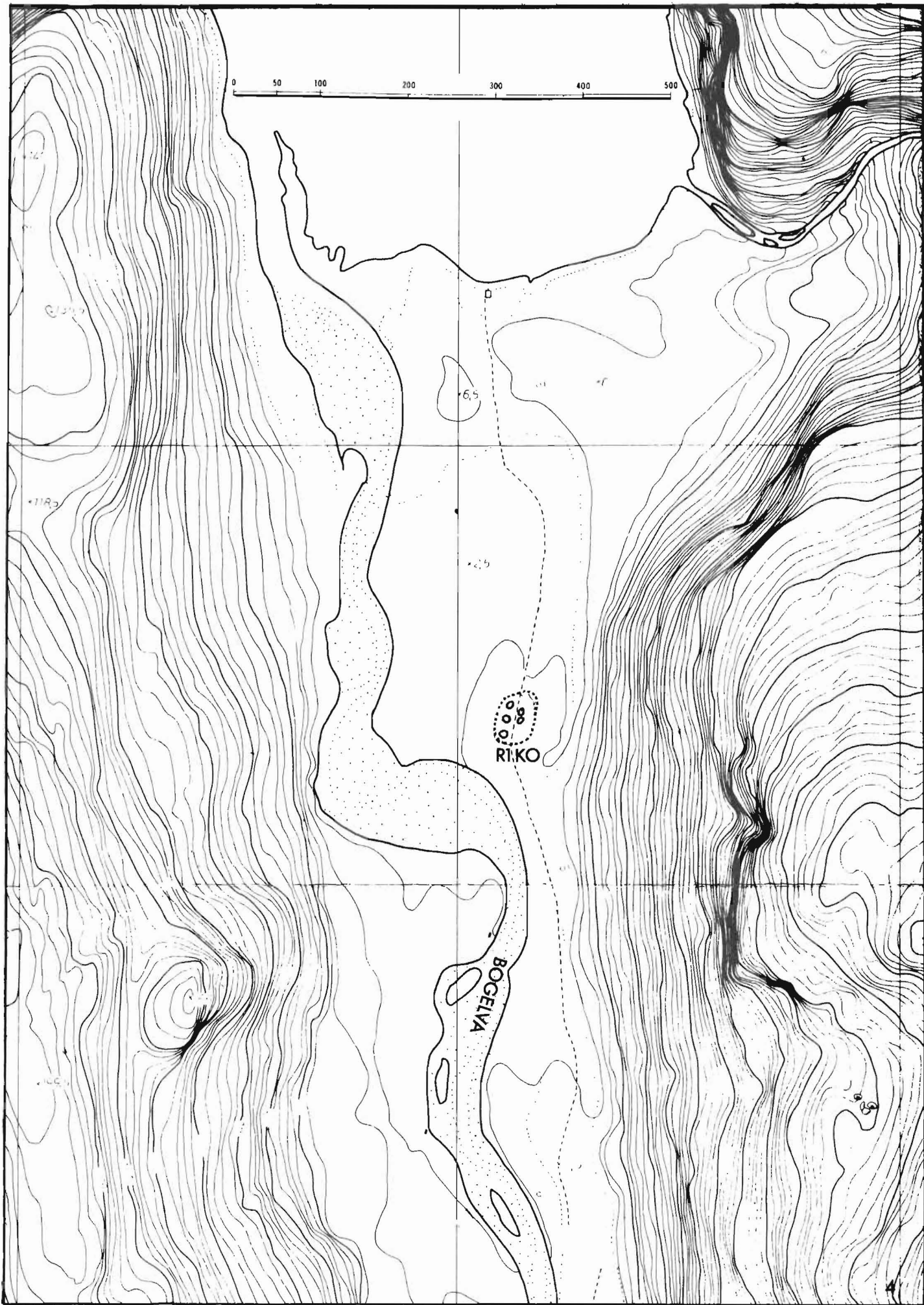
De beskrevne røysene er ikke entydige gravrøysar. Ifølge Henry Kolsvik,
Terråk og Edgar Pettersen, Lande, skal dette være rester av rydning
og stakkbunner. Dette kan virke sannsynlig da det i området står
rester av et par utløer som viser at det har vært utslått.

Av røysene kan særlig R1 minne litt om rydning, mens de øvrige er
helt lik gravrøysar som finnes i større og mindre felter i Sør-Norge.
Muligens kan R1 være en gravrøys tilkastet med rydningsstein.
Røysenes beliggenhet i terrenget, steinrikdommen i jordsmonnet,
det lille areal og det faktum at rydning ikke kan finnes andre
tilstøtende steder som har vært vel så egnet som slåtteland, peker
mot gravrøysar.

R A P P O R T

ARKEOLOGISK SERIE 1973.

1. Løken, Trond: Utgravning av gravrøyser på Gullvik av Rømmen, Bjugn, Sør-Trøndelag.
2. Alterskjær, Kurt: Øvre Orkla 1973. Kvikne, Tynset, Hedmark
Arkeologisk forprosjekt
3. Alterskjær, Kurt: Åbjøra 1973. Bindal, Nordland.
Arkeologisk forprosjekt.
4. Alterskjær, Kurt: Øvre Glomma 1973. Røros, Sør-Trøndelag.
Arkeologisk forprosjekt.
5. Jonsson, Birgitta: Utgravning av gravrøys på Ytre Midsund
Møre og Romsdal.
6. Jonsson, Birgitta: Utgravning av skadet gravhaug på Nedre
Fisknes, Steinkjer, Nord-Trøndelag.
7. Jonsson, Birgitta: Undersøkelse av skjelettgrav etc. på
Skei, Dønna, Nordland.

